

Nr 2.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Till konstitutionsutskottets handläggning ha båda kamrarna den 5 februari 1949 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 17, däri Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna förslag till lag angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Beträffande motiveringen för förevarande lagförslag får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till det propositionen bilagda utdraget av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 21 januari 1949.

Propositionen, som avser ändringar i landstingslagen i tre olika avseenden nämligen i fråga om tidpunkten för lagtima landstingsmöte och avgivande av förslag till sådant möte, rätten att sammankalla urtima landstingsmöte och landstingsmännens rätt till traktamentsersättning, grundar sig helt på ett av kommunallagskommittén i en den 11 november 1948 avgiven promemoria framlagt förslag till ändringar i landstingslagen, föranlett av en framställning från Svenska landstingsförbundet. Över kommittéförslaget ha efter remiss medicinalstyrelsen, samtliga länsstyrelser och Svenska landstingsförbundet yttrat sig. Länsstyrelserna ha överlämnat yttranden från landstingens förvaltningsutskott. Förslaget har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Tidpunkten för de årliga lagtima landstingsmötenas början har fr. o. m. år 1922 varit fixerad till första måndagen i september. Denna mötestid har länge ansetts olämplig. Den har nämligen medfört att beredningsarbetet måst förläggas till sommarmånaderna, då arbetet försvårats av de pågående semestrarna. Förberedelserna för följande års stat ha vidare måst påbörjas så tidigt, att man icke i någon högre grad kunnat tillgodogöra sig erfarenheterna från tillämpningen av staten för det löpande året. Tidigare har emellertid en framflyttning av mötestiden exempelvis till oktober hindrats av att uppbörden av landstingsskatten skedde redan i början av november. Detta hinder har undanröjts genom 1945 års uppbördsreform, vilken för landstingens del innebär, att utdebiteringen för ett följande år icke behöver vara fastställd förrän under oktober. Kommit-

tén föreslår därför, att tidpunkten för lagtima landstingsmöte framflyttas till första måndagen i oktober. Den enda olägenhet med den föreslagna ordningen, som yppats, är enligt föredragande departementschefen, att genom den nya ordningen landstingen vart fjärde år komme att sammanträda i sin gamla sammansättning efter de allmänna kommunalvalen den tredje söndagen i september. Ett liknande förhållande rådde emellertid i fråga om såväl kommunalfullmäktige som stadsfullmäktige — utom stadsfullmäktige i Stockholm — utan att detta ansetts stötande eller olämpligt. Kommittéförslaget hade också på denna punkt vunnit allmän anslutning vid remissbehandlingen. Två remissinstanser ha yrkat på att landstingsmötena framflyttas till en ännu senare tidpunkt. Detta skulle emellertid medföra, att landstingens sammanträden skulle kollidera med den riksdags-session under hösten, som kan väntas komma att börja på lämplig dag efter den 15 oktober, därest en 1948 vilandeförklarad grundlagsändring av sådan innebörd antages av årets riksdag. Inemot hälften av riksdagsmännen äro också landstingsmän. Detta förhållande utgjorde enligt departementschefens mening ett avgörande skäl mot att förlägga landstingsmötenas början till senare dag än kommittén förordat.

Enligt stadgande i 17 § 1 mom. landstingslagen bör förslag — av länsstyrelsen eller medlem av landstinget — för att kunna komma under landstingets behandling vara skriftligen uppsatt och senast den 15 juli avlämnat till landstingets expedition. Till landstinget i behörig ordning inkomna förslag skola, såvitt ske kan, minst åtta dagar före mötets början översändas till länsstyrelsen och samtliga landstingsmän.

Som en konsekvens av förslaget om framflyttning av tiden för landstingets början har kommittén förordat motsvarande förskjutning av tiden för avgivande av förslag till landstinget eller från den 15 juli till den 15 augusti. Flera förvaltningsutskott ha ifrågasatt en förlängning av tidrymden mellan sista motionsdagen och landstingets början under hänvisning bl. a. till att tiden 6 å 7 veckor vore allt för knapp för beredningen inom förvaltningsutskottet och tryckning av handlingarna. Emellertid har riksdagen 1946 tagit ställning till frågan om motionstidens längd genom att besluta att sista motionsdagen skulle flyttas från den 1 augusti till den 15 juli. Den avvägning som då skedde av spörsmålet om lämplig tidrymd för ärendenas beredning i förvaltningsutskottet borde enligt departementschefens mening knappast nu rubbas.

Landstingslagens regler om inkallande av urtima landstingsmöte äro tämligen restriktiva. Sådant möte kan nämligen enligt 18 § landstingslagen hållas endast om Kungl. Maj:t förordnat därom eller lagtima landsting med kvalificerad majoritet beslutat att urtima möte skall äga rum. Då landstingens verksamhet ökat och uppgifterna numera äro så omfattande och mångskiftande, att de många gånger ej kunna lösas vid det lagtima mötet, ha under senare år urtima sammanträden förekommit i

större utsträckning än tidigare. Det har härvid framstått som angeläget, att möjligheten att få sådant möte till stånd underlättas. Särskilt har det ansetts olägligt, att förvaltningsutskottet haft att direkt eller genom länsstyrelsen vända sig till Kungl. Maj:t, om efter lagtima mötets slut på hösten under det följande arbetsåret ett sammanträde med landstinget erfordrats. Kommittén har tagit upp denna fråga till behandling och föreslagit att lagtima landsting och förvaltningsutskott med enkel majoritet skulle äga att besluta om inkallande av urtima landsting. Förslaget har icke föranlett några erinringar vid remissbehandlingen.

I 23 § tredje stycket landstingslagen finnes f. n. en föreskrift om att *d a g t r a k t a m e n t e t i l l l a n d s t i n g s m a n i c k e m å u t g å f ö r l ä n g r e t i d ä n 10 dagar i följd*. Föreskriften infördes 1924 i samband med att en förut gällande begränsning av tiden för landstingsmötena utgick ur författningen. Då landstingens sammanträden regelmässigt icke pågå mer än 4—6 dagar, synes föreskriften icke ha någon större betydelse. Kommittén har emellertid framhållit att det kunde antagas, att om landstingens verksamhet fortsätter att öka i omfattning, tingen måste hållas samlade längre tid än f. n. Föreskriften skulle i ett sådant läge kunna verka hindrande. Dess borttagande torde enligt departementschefen icke föranleda, att landstingen höllas samlade längre än som ansåges nödvändigt. I propositionen föreslås därför att tidsbegränsningen för landstingsmans rätt att uppbära traktamente borttages.

Utskottet finner ej anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till föreliggande proposition, nr 17, måtte antaga följande

L a g

angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Härigenom förordnas, att 16 §, 17 § 1 mom. samt 18 och 23 §§ lagen den 20 juni 1924 om landsting skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

16 §.

Till lagtima möte sammanträder utan särskild kallelse landstinget i länets residensstad varje år den	Till lagtima möte sammanträder utan särskild kallelse landstinget i länets residensstad varje år den

(Nuvarande lydelse.)

första måndagen i *september* månad; dock må, på därom av föregående landsting gjord framställning eller i anseende till inträffade utomordentliga händelser, länsstyrelsen kunna utsätta annan samlingsort.

(Föreslagen lydelse.)

första måndagen i *oktober* månad; dock må, på därom av föregående landsting gjord framställning eller i anseende till inträffade utomordentliga händelser, länsstyrelsen kunna utsätta annan samlingsort.

17 §.

1 mom. Rättighet att — — — omförmälda förvaltningsutskott.

Förslag bör, för att kunna komma under behandling, innefatta ett ämne inom landstingets befogenhet, vara skriftligen uppsatt och senast den 15 *juli* avlämnat till landstingets expedition; dock må förvaltningsutskott jämväl efter nämnda tid men ej senare än fjorton dagar före början av landstingets möte väcka dylikt förslag.

Vad nu — — — — — landstingets möte.

Ej må — — — — — väckt förslag.

Förslag bör, för att kunna komma under behandling, innefatta ett ämne inom landstingets befogenhet, vara skriftligen uppsatt och senast den 15 *augusti* avlämnat till landstingets expedition; dock må förvaltningsutskott jämväl efter nämnda tid men ej senare än fjorton dagar före början av landstingets möte väcka dylikt förslag.

18 §.

Till urtima möte sammanträder landstinget *endast i de fall, att* Konungen omedelbart eller på framställning av länsstyrelsen *därom* förordnar, *eller att sådant möte* för handläggning av vissa bestämda ärenden *beslutas av tre fjärdedelar av landstingets på lagtima möte såsom närvarande antecknade medlemmar.*

Urtima möte, som av landstinget beslutas, må ej äga rum förr än minst två månader efter det lagtima möte avslutats.

Till urtima möte sammanträder landstinget, *då landstinget eller förvaltningsutskottet* för handläggning av vissa bestämda ärenden *därom beslutar* eller Konungen omedelbart eller på framställning av länsstyrelsen *om sådant möte* förordnar.

Urtima möte, som av landstinget *eller förvaltningsutskottet* beslutas, må ej äga rum förr än minst två månader efter det lagtima möte avslutats. *Utskottets beslut om urtima möte skall jämte protokoll i ärendet överlämnas till länsstyrelsen.*

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

23 §.

Landstingsman, som ————— fastställda taxa.

Landstingsman, som ————— 16 kronor.

*Traktamente under landstingets
möte må icke utgå för längre tid än
tio dagar i följd, räknat från mötets
början.*

Till den, ————— hans ställe.

Denna lag träder i kraft den 1 juli
1949.

Stockholm den 22 februari 1949.

På konstitutionsutskottets vägnar:

JONES ERIK ANDERSSON.

Närvarande

från första kammaren: herrar Jones Erik Andersson, Karl August
Johanson, Elmgren*, Mattsson, Björck, Hällgren, Björkman*, Sandberg,
Damström och Lundgren*; samt

från andra kammaren: herrar von Friesen*, Fast*, Nilsson i Göteborg,
Swedberg, Norén*, Nolin, Spångberg, Olsson i Mora, Jonsson i Haverö* och
Hansson i Skediga.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.